

Neptun kód (tanrendből):		BTTON304MUS		
Az óra címe:		Oktató(k):	Tárgyjegyző:	
Bevezetés az anyagi kultúra néprajzába és az agrármuzeológiába		Viga Gyula	Viga Gyula	
Az óra címe angol nyelven:				
Ethnography of Material Culture and Agrarian Museology, an Introduction				
Az óra tanterv szerinti felhasználhatósága (felhasználás más képzésben kóddal együtt):				
Az óra típusa:	Beszámolási kötelezettség	Heti óraszám	Kreditérték	Előfeltétel (kóddal):
előadás	kollokvium	2	3	BTTON106HIS
Az óra tartalmi ismertetése:				
Az előadások a mezőgazdasági termelés és a parasztság tárgyi műveltségének történeti folyamatait és a tárgykultúra regionális változatainak főbb vonásait ismerteti meg a hallgatókkal. Bemutatja a paraszti munkakultúra főbb területeit, azok eszközanyagának jellemzőit, felhívja a figyelmet a Kárpát-medence eszközkészletének agroökológiai összefüggésére. Virtuális néprajzi és agrártörténeti gyűjtemény kialakítása mentén ismerteti meg a hallgatókat a tárgytípusok, a tárgysorozatok és a tárgy együttesek problematikájával, az innováció kérdésével, valamint a mezőgazdasági termelés modernizációjával és annak társadalmi és kulturális következményeivel. Megismerteti a tárgyhoz tartozó információk jelentőségével, a leltározás, az adattározás feladataival, a néprajzi dokumentumgyűjtemények tudományos jelentőségével, valamint a néprajzi/agrártörténeti kiállítások sajátosságaival. Bemutatja a szabadtéri néprajzi múzeumokat mint a hagyományos létformák bemutatásának sajátos lehetőségét.				
Az óra tematikája (12 hétre lebontva):				
1. A tárgyi univerzum. A „néprajzi” tárgyak történetisége: az elterjedés kérdése. A szó és a tárgy. 2. Néprajzi gyűjtemények létrejötte a MNM Néprajzi Osztályának létrejöttétől (1872) Bátky Zsigmond útmutatójáig (Herman Ottó és Jankó János jelentősége). 3. Tárgykészítők és tárgyhasználók. A magyarországi kézművesség formái. 4. A paraszti háziipar regionális megoszlása. A kézműves javak forgalma a Kárpát-medencében. 5. Hétköznapi és ünnepi (reprezentációs) tárgyak. 6. A polgárosodás (modernizáció) hatása a tárgyi kultúra állapotára. 7. A mezőgazdálkodás szerszámai: táj, ember, szerszámok. Funkciók és korszakok. 8. A konyha és eszközei. 9. A lakáskultúra változó tárgyi anyaga. 10. A tárgyi ellátottság kérdései. 11. Az elektrifikáció előtt és után. 12. Régi tárgyak – mai környezetben. A tárgyi gyűjtés útkeresése.				
5 vizsgakérdés a kötelező irodalom alapján:				
1. A millenniumi falu. 2. Herman Ottó és az „ősfoglalkozások” eszközanyaga. 3. Bátky Zsigmond és az új típusú néprajzi gyűjtemény. 4. A paraszti háziipartól az lpartestületekig. A kézművesség szervezeti-társadalmi kérdései. 5. Új eszközök és technikák a paraszti gazdálkodásban a 19. század utolsó harmadától.				
Jegy szerzésének feltételei (pl. Zárthelyi, stb.):				

Kötelező irodalom (max. 3 tétel):

Bátky Zsigmond: Útmutató néprajzi múzeumok szervezésére. Budapest, 1905. (Reprint: *Néprajzi Múzeum*. Budapest, 1992.)

Szilágyi Miklós: Bevezetés a néprajzi muzeológiába. Néprajz egyetemi hallgatóknak, 30. *Debreceni Egyetem BTK. Néprajzi Tanszék*. Debrecen, 2003.

Varga Gyula: A parasztság munkaeszközei. Szabó István (szerk.): A parasztság Magyarországon a kapitalizmus korában (1848-1914), 267-348. *Akadémiai Kiadó*. Budapest, 1965.

Ajánlott irodalom:

Balassa Iván: A magyar kukorica. Néprajzi tanulmány. *Akadémiai Kiadó*. Budapest, 1960.

Balassa Iván: Az eke és a szántás története Magyarországon. *Akadémiai Kiadó*. Budapest, 1973.

Barabás Jenő: A magyar népi építészet korszakai. Barabás Jenő - Gilyén Nándor: Magyar népi építészet, 159-176. *Akadémiai Kiadó*. Budapest, 1987.

Belényesy Márta: Fejezetek a középkori anyagi kultúra történetéből, I-II. *L'Harmattan Kiadó*. Budapest, 2011., 2012.

Domonkos Ottó: A kézművesség szerepe a falu anyagi kultúrájának alakításában. Domonkos Ottó (főszerk.): Magyar néprajz III. Kézművesség, 9-154. *Akadémiai Kiadó*. Budapest, 1991.

Fél Edit – Hofer Tamás: A parasztember szerszámai. Beszámoló az átányi monografikus eszközvizsgálatról. *Ethnographia*, LXXII. (1961) 487-535.

Hoffmann Tamás: Vázlat élelmezésünk történetéről. *Agrártörténeti Szemle* 2001. 1-2. szám 1-38.

Kósa László: A burgonya Magyarországon. *Akadémiai Kiadó*. Budapest, 1980.

Paládi-Kovács Attila: A magyar állattartó kultúra korszakai. *MTA Néprajzi Kutatóintézet*. Budapest, 1993.

Szolnoky Lajos: Alakuló munkaeszközök. *Akadémiai Kiadó*. Budapest, 1972.

Szuhay Péter: Földművelés-gyűjtemény. Fejős Zoltán (szerk.): A Néprajzi Múzeum Gyűjteményei, 51-74. *Néprajzi Múzeum*. Budapest, 2000.

Takács Lajos: Irtásgazdálkodásunk emlékei. *Akadémiai Kiadó*. Budapest, 1980.

Egyéb tudnivalók (pl.: tananyag, követelmények, stb. internetes elérhetősége):**Írásbeli (teszt) kérdések (max. 30 kérdés):**